

vel Dembinszky, majd később Bem kezébe s mint lett ezzel a bukásnak egyedüli oka.

Amikor ő az aradi utolsó éjszakán Kossuthtal szemben állt, tele ellenes indulattal, meg volt arról győződve, hogy orosz tervei többet érnek Kossuth minden politizálásánál, csak energikus elszántsággal rögtön végre kell azokat hajtania. S ezzel egyúttal sujtathat Kossuthon is, mert hisz nem Görgey maga, hanem Kossuth fővezére vesztette el az utolsó nagy csatát.

Kétségtelen, hogy Görgey őszintén beszél, mikor azt mondja, hogy ő nagyot és nemeset akart; az indulat csak segítette őt elhatározásában. De azért, hogy, a világpolitika útjaival ismeretlenül, önállóan s mások ellenére cselekedett, politikai hibát követett el s viselnie kellett a felelőséget.

A világsi fegyverletétel hírére Bécsben csak röviddel késte meg az angol diplomáciai lépés, amellyel Palmerston békülésre figyelmeztette Ausztriát. Nem döntő dolog, de ismerve az akkor igen éles angol-orosz ellentétet, azt a gondolatot ébreszti, hogy tán mégis csak helyesebb lett volna, ha Görgey Erdélybe vonul s pár hétig húzva még a háborút, időt ad a külföldi mozgalmak kifejlődésére.

Görgey bűnhődése nagy volt; egész élete megsemmisült. S a nemzet elvesztette benne korunknak egyik legnagyobb tehetségét.

Másrészt ha átvergődünk Kossuth hontalan életének napjain, velezrezve az újjongó remények és a sötét kétségbeesések szakadatlanul változó láncolatában, visszarettenünk a szenvedésektől, amelyekben bőven bűnhődött azért, ha valamiben hibázott.

Hiszen ez a sors egy emberi léleknek és szervezetnek rendszeresen ismétlődő marcangolása volt.

Az ideális boldogságvágy leggyönyörűbb álmai nélkül ember nem bírta volna az újabb és újabb kínos erőfeszítéseket, amelyeket Kossuth útjain megfigyelhetünk.

Hajnal István.

NAPKELTE A VÁRAD-VELENCEI ALLOMASON.

*A vonat dübörögve befutott.
A kalauz kiáltott: Várad-Velence!
Másképp mondotta, más nevet kiáltott.
De már így maradt meg az én fülembé.*

*Piros hajnal volt, csipős, őszre járó.
Mint ég titkába látó óriás,
Úgy kéklött keleten a Királyhágó.*

*Jöttem Szent László gyógyforrása mellől,
Elmélkedve nyugatról és keletről,
S a Lélekről, mely megujul — magától.*

*A vonat befutott — s felkelt a nap —
A fejedelmi Transszylvániából.*